І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV Ч. 181. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 20-го ВЕРЕСНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 20, 1957 No. 181 VOL. LXIV

ДОЛЛЕС З'ЯСОВУЄ НОВІ МОЖЛИВОСТІ В ОБОРОННІЙ СТРАТЕГІЇ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Серед закордонних представництв до ОН велике зацікавлення викликала стаття державного секретаря Джана Фостера Доллеса, надрукована у відомому американському квартальнику для справ закордонної політики п. з. „Форейн Афферс" (жовтневе число). Стаття присвячена проблемам оборони ЗДА і вільного світу перед евентуальною агресією. У своїх поглядах, висловлюваних у ній, Доллес відходить від позицій, що їх обстоював він у 1954 р., а саме від тези про конечність застосування в евентуальній війні „відплатної зброї масового знищення". У надрукованій тепер статті, Доллес стверджує, що із застосуванням нуклеарної зброї не зв'язана конечність „загального знищення і далекосяжної загрози для людства", бо згідно із сучасним розвитком нуклеарного озброєння, нові типи нуклеарних бомб і стрілен можна застосовувати до точно визначених мілітарних цілей і на обмеженій території. Евентуальну совєтську агресію, що відбувалася б з допомогою звичайної зброї, З'єднані Держави мають змогу стримати успішно тільки з допомогою тактичної, значить, обмеженої до означених цілей та областей малої нуклеарної зброї. Тільки у випадку атомової агресії, З'єднані Держави були б примушені застосувати для своєї оборони і для оборони вільного світу нуклеарну зброю масового знищення. Тому теж, кожночасний агресор мусить рахуватися з тим, що започаткована ним агресія закінчиться його неминучою поразкою або загальною світовою війною, в якій будуть застосовані теж і засоби масового знищення. У зв'язку з цим заявляє Доллес, на З'єднаних Державах покладена відповідальність й обов'язок засобити потрібними родами тактичної нуклеарної зброї своїх союзників у вільному світі, щоб з їх допомогою можна було зліквідувати всі спроби такої чи іншої агресії на місцях. Досліди і спроби, переводжувані з різними родами нуклеарної зброї, мають на меті не тільки їх застосування, але також виключення таких родів зброї, що могли б бути шкідливими для людства своєю величиною чи загрозою, спричиненої ними радіяцією. Совєти — за словами Доллеса — намагаються не розрізняти між нуклеарною зброєю масового знищення і тактичною зброєю, обмеженою до оборонних цілей, і вимагають заборони всіх родів нуклеарної зброї, щоб таким чином зменшити оборонну силу ЗДА і вільного світу.

Шкільна криза в Литтл Року продовжується

Литтел Рок, Аркензо. — Шкільна криза в Литтл Року, яка триває вже більше як два тижні, ще й досі не є розв'язана, бо шкільного будинку центральної середньої школи пильнують вояки крайової ґвардії, які мають наказ не допускати кольорових учнів до школи. Демократичний конгресмен Брукс Гейс від понеділка перебуває в столиці стейту і щодня по кілька разів конферує з губернатором Орвелом Е. Фобусом, старючися знайти таку формулу при розв'язці цієї кризи, яка була б згідна з рішенням конференції губернатора Фобуса з Президентом в Нюпорті, Ровд Айленд, і яка дозволила б губернаторові з почестю відкликати військо з-перед шкільного будинку. Журналісти стверджують, що настрій губернатора погіршився. В п'ятницю, 20-го вересня, мало б початися переслухання губ. Фобуса та інших свідків в федеральному суді, бо суддя Роналд Н. Дейвіс оскаржив губернатора в тому, що противиться наказам федерального суду, які були видані в справі допущення кольорових учнів до центральної середньої школи. Конгресмен Гейс заявив журналістам, що таки знайдеться якась щаслива розв'язка шкільної кризи в столиці стейту. Тим часом із літнього Білого Дому в Нюпорті повідомляють, що Президент погодився на те, щоб із негритянським демократичним конгресменом Адамом Клейтоном Павеллом обговорити справу шкільної інтеграції в південних стейтах.

Прибутки фармерів мають збільшитися в цьому році на 3.4 відсотка

Вашингтон. — Департамент рільництва стверджує, що прибутки фармерів в цьому році можуть збільшитися на 3.4 відсотка в порівнянні з попереднім 1956 роком. Прибутки фармерів — це та готівка, яку фармери дістають після заплачення коштів продукції. В перших дев'ятьох місяцях ці прибутки мають становити 12.3 більйона долярів в річному відношенні, а минулого року в тому самому часі вони виносили 11.9 більйонів долярів. В минулому році прибутки фармерів виносили в річному відношенні — 12.1 більйона (Річне відношення дістаємо таким способом, що прибутки з одного місяця множимо через 12). Прибутки фармерів збільшилися цього року внаслідок того, що фармери дістали 738 мільйонів долярів із так званого „земельного банку", а минулого року прибутки з цього джерела становили тільки 250 мільйонів долярів. Збільшилися також і ціни на фармерські продукти. Але зросли також і ціни на такі продукти, які мусять купувати фармери, але це збільшення не є таке велике, щоб могло мати вплив на збільшення фармерських прибутків взагалі.

В АМЕРИЦІ

● **Суддя** в Портсвіллі, Па., засудив 32-річного Волтера Беннета на досить оригінальну кару: впродовж одного року він мусить спати у стодолі на своїй фармі, де живе з своєю другою жінкою, хворою на серце. Перша жінка, з якою Волтер Беннет не є розведений, живе в Ню Йорку. Поліція контролюватиме, чи виконує він кару.

● **Від 21-го вересня ц. р.** за переїзд підземкою з Ню Йорку до Ню Джерзі і навпаки треба буде платити 25 центів. Їзда підземкою в Ню Йорку і в Ню Джерзі коштуватиме, як досі 15 центів.

● **Статистичне бюро** повідомляє, що 1-го серпня число населення ЗДА переступило 171,500,000.

● **Бібліофіл** Лев Дейвід Фельдман купив недавно два листи відомого американського письменника Едґара Аллана По за 5,000 долярів. 25 років тому ці листи продано за 200 долярів. За своєго життя Едґар По в одному з своїх листів писав: „Не маю й одного цента на харчі" . . .

● **Поліція** заарештувала в Брукліні трьох злодіїв, які вкрали вантажне авто з 26,000 фунтів воловини, оціненої на 11,000 долярів.

● **Хоч в цілій країні** від понеділка цього тижня телефонічні робітники страйкують, однак населення цього зовсім не відчуває, бо телефонічні розмови цілковито завтоматизовані.

ЧУЖОЗЕМНІ ОФІЦЕРИ В АЙЗЕНГАВЕРА

През. Айзенгавер прийняв у Нюпорт, Р. Ай. на спеціяльній авдієнції офіцерів флоти 27 держав, що студіюють у тамошньому Воєнному Каледжі. На фото: президент розмовляє з офіцерами Венесуелі, Сіяму та Філіппін.

Мічелл висміває Рутера, який домагається 4-денного робітного тижня

Ню Йорк. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл промовляв на прийнятті Торговельно-Промислового Товариства в готелі „Комодор" в Ню Йорку і сказав, що тепер не можна поважно дискутувати про чотириденний тиждень праці, як цього домагається голова спілки Об'єднані Автові Робітники Волтер П. Рутер. Недавно Рутер повідомив, що під час переговорів в справі підписання контракту в 1958 році, автомобільні робітники будуть домагатися чотириденного тижня праці і збільшення заробітних платень. На думку Рутера треба зменшити число годин праці, щоб зробити місце тим новим робітникам, які кожного року виходять на ринок праці. Секретар праці твердив, що через 10 років буде бракувати в цій країні коло 10 мільйонів робітників. Мічелл казав, що і сам Рутер напевно не думає поважно про чотириденний тиждень праці, а говорить про нього тільки тому, щоб мати з чого спускати під час переговорів про новий контракт. Мічелл твердив, що жадна техніка не заступить вповні при праці людей.

АФП-КІО оскаржує Гоффу в підтримці злочинців

Ню Йорк. — Комітет Етичної Практики при Американській Федерації Праці — Конгресі Індустрійних Організацій оскаржує Джеймса Р. Гоффу в тому, що підтримував „галерію мерзотних хуліганів", судові рекорди яких доказують їм всі можливі злочини, від грабунку до вбивства. Звіт Комітету Етичної Практики є одночасно сильним оскарженням всього проводу Братства Шоферів і доводом на те, що ця найбільша складова частина АФП — КІО не повинна бути членом федерації, як довго вона не очистить свого проводу зі злочинних елементів. Голова Сенатської Слідчої Комісії, яка переслухувала Гоффу, Бека та інших урядовців Братства Шоферів, сенатор Джан МекКлеллен є вдоволений із цього звіту Комітету Етичної практики і з того, що АФП — КІО хоче очистити свої ряди зі злочинних елементів. Сенатор МекКлеллен заявив, що Гоффа допустився „свідомої кривоприсяги", коли зізнавав на сенатській комісії і департамент судівництва повинен його потягнути за те до судової відповідальності.

Конгресмен Волтер про загрозу комуністів для безпеки ЗДА

Вашингтон. — Голова Конгресової Комісії для Поборювання Протиамериканської Діяльности конгресмен Френсіс Е. Волтер заявив, що не можна тішитися тим, що, мовляв, Комуністична партія ЗДА тратить членів та розлітається, бо його комісія ствердила, що комуністи і надалі загрожують безпеці цієї країни. Волтер твердить, що поважна кількість американців і надалі конспірує проти безпеки країни. Правда, число членів Комуністичної партії значно зменшилося, але крім офіційних комуністів в цій країні працює „більше як 200 організацій, членами яких є „незалежні громадяни", які ведуть „політичну підривну працю" проти ЗДА. Ці групи громадян таємно є контрольовані комуністами. Члени цих організацій зорганізовано висилають листи до членів Конгресу і стейтових леґіслятур та впливають на політику цієї країни в тому напрямку, щоб тут діялося так, як цього бажають комуністи. Волтер сказав: „Комісія ствердила, що ведеться надзвичайна політично-підривна кампанія, таємничо керована апаратом комуністичних агентів, яка загрожує цілій системі безпеки ЗДА".

„Дейлі Воркер" зменшує об'єм; його дефіцит становить $250,000

Ню Йорк. — Комуністичний щоденник „Дейлі Воркер" 18-го вересня повідомив своїх читачів, що зближається до банкрутства і зменшує свій об'єм. Відтепер буде в тижні появлятися чотири числа замість п'ятьох, і звичайне число матиме чотири сторінки замість дотеперішніх вісьмох. Число, яке досі появлялося в суботу на 12 сторінках, виходитиме вже в п'ятницю. Тираж цього комуністичного органу зменшився на 80 відсотків; а його „дефіцит зближається до чвертьмільйона, бо кампанія за збіркою фондів принесла менше як половину того, що є потрібне до дальшого видавання часопису". Комуністичні видавці заявляють таке: „Щиро кажучи, докотилися ми на дно". Перед ними стояла альтернатива: або перемінити щоденник на тижневик, або зменшити об'єм щоденника. Комуністи вибрали це друге. Це вже друга публічна заява американських комуністів про те, що вони спускаються на дно. Недавно „Дейлі Воркер" признався, що число членів Комуністичної партії в цій країні впродовж року зменшилося на 7,000 і становить тепер тільки 10,000.

Розпочались великі морські маневри НАТО

Атлантійський океан. — Із портів Шотляндії виплили на води Атлантійського океану кругло 100 воєнних кораблів, які візьмуть участь в найбільших морських маневрах, що їх до цього часу відбували держави НАТО. Взагалі всіх воєнних кораблів в цих маневрах — як повідомляли раніше часописи — буде коло 500. Головна ціль маневрів — перевірити спроможність боротьби проти совєтських підводних човнів і літаків на випадок війни. 9 літаконосців, які виплили на широкі води океану, вщерть повні літаків і гелікоптерів, але густа мряка, яка звела видність майже до 0 ступнів, внеможливила летунські операції. Цій альянтській „блакитній" збройній силі протиставиться „ворожа" „помаранчева" сила. Альянти зосереджуються біля північних берегів Норвегії, а „вороги" біля Ісляндії. До числа „ворожих" морських сил належить також американський підводний атомовий човен „Навтілюс". „Вороже" летунство складається з англійських, французьких, норвезьких і данських військових кораблів.

Сіям продовжує про-західню політику

Бангкок. — Король Сіяму Фумифон Адульдет проголосив декрет, яким розв'язує парлямент та водночас призначає 123-членну раду, яка діятиме в характері тимчасового парляменту до часу, поки в 90-денному періоді не відбудуться вибори. Сіямський король потвердив важність конституції з 1932 року. За тією конституцією, парлямент складається з 283-х послів, з яких 123-х призначає король, а 160-х вибирається в загальному голосуванні. Між призначеними членами парляменту є більшість найближчих співробітників маршала Саріта Танарата, який перевів кілька днів тому в Сіямі безкровний державний переворот. Офіційно він призначений військовим командантом столиці Сіяму Бангкоку і як такий — виконує фактичну державну владу. Скиненого прем'єра маршала Пібула Сонграма бачили на південно-східньому побережжі Сіяму, недалеко кордону Камбоджі. Його дружина, яка перебуває у Женеві в Швайцарії, де вона головувала на річному з'їзді Світової Федерації організацій Об'єднаних Націй, заявила, що від дня перевороту не має ніякої вістки від свого чоловіка, ані нічого не знає про його долю. Міністер внутрішніх справ в уряді Сонґрама, директор поліції в Банґкоку, генерал Фао Сріянонд, противник переможного маршала Танарата, прибув літаком до Женеви. Нова влада в Сіямі продовжує попередню прозахідню закордонну політику.

Аденауер не хоче міжпартійної коаліції

Бонн. — Всупереч первісним газетним вісткам, у новому західньо-німецькому парляменті не буде бльоку Християнсько-Демократичної Унії Аденауера з партією Вільних демократів, яка спершу належала до урядового бльоку, але потім виступила з нього в минулому році й перейшла була до опозиції. Заступник голови партії Вільних демократів Еріх Менде заявив, що його партія становитиме опозицію разом із соціял-демократами. Ця опозиція нараховуватиме разом 210 послів у новому парляменті, що разом матиме 497 послів. Аденауер озлоблений на своїх колишніх союзників, закидаючи їм „нельояльність та негідні методи в передвиборчій кампанії. Німецьку пресу найбільше цікавить персональний склад нового уряду Аденауера. Передбачають, що на місце дотеперішнього віце-канцлера д-ра Франца Блюхера, вільного демократа, прийде енергійний міністер військових справ Франц Йосиф Штравс, який є лідером переможної Християнсько-соціяльної Унії, баварського відповідника Християнсько-демократичної Унії Аденауера.

Папа виголосив промову про вдовиний стан

Рим. — З нагоди конгресу Міжнародної Унії для плекання родинного життя, в якому взяли участь делегати з 29-х країн, Папа Пій XII виголосив французькою мовою промову про „Велич вдовиного стану". Текст того звернення опрілюднено в минулий вівторок в „Оссерваторе Романо". Папа стверджує в цій промові, що добрим правом кожної вдови є вийти вдруге заміж, бо із смертю чоловіка перестає правно і дійсно існувати подружжя. Проте, водночас Папа підкреслив, що з погляду „збереження чистоти ідеального символу Тайни подружжя" було б бажане, щоб вдови залишилися вірними пам'яті свого чоловіка і не одружувались вдруге. Водночас Папа виступає проти двох скрайностей: щоб вдова не попадала в стан „пасивної резиґнації" та зречення з усякої радости, що її дає життя, разом з обов'язками, що їх має людина супроти життя, — ані теж, як друга скрайність, щоб вдова не користала з догідностей, що їй дає життя без свого чоловіка, і не віддавалась „суєті легкого і поверхового життя". Якщо жінка була без своєї вини нещасливою у своєму подружжі, то смерть чоловіка треба вважати своєго роду „визволенням з ласки Бога".

Аргентинці виступили проти президента Арамбуру під час відзначування роковин революції

Буенос Айрес. — 16-го вересня в Аргентині відзначували другі роковини скинення диктатора Хуана Д. Перона, але під час тих врочистостей гостро критикували теперішній режим генерала Педра Арамбуру навіть ті, які помагали скидати Перона. Уряд генерала Арамбуру плянує перевести вибори 28-го лютого 1958 року та передати владу 1-го травня 1958 року конституційно вибраному урядові. Але навіть між прихильниками тимчасового президента Арамбуру є такі, які домагаються відкликати заповіджені вибори, а революційний уряд із генералом Арамбуру на чолі, або і без нього, повинен залишитися при владі. До виборів стане 40 політичних партій, і немає надії, щоб у нововибраному конгресі знайшлася така більшість, яка могла б ухвалити нову конституцію для країни. Кільканадцять груп домагалися резиґнації генерала Арамбуру, але між ними немає згоди, хто мав би зайняти його становище.
зайняти його становище. 18-го вересня почався в Арґентині страйк комунікаційних робітників, і каблі та телефони охороняє військо. Комунікація з закордоном перервана. З Чіле повідомляють, що там почалася революція.

ОН РОЗГЛЯДАТИМУТЬ СПРАВИ КИПРУ Й АЛЬЖИРУ

Об'єднані Нації. — Голова Комісії Об'єднаних Націй відкинув внесок Греції, щоб на денний порядок Генеральної Асамблеї поставити справу засудження Англії за її жорстокості на острові Кипр. Зате названа Комісія рішила поставити справу Греції на наради Генеральної Асамблеї, прийнявши змодифіковану формулу Норвегії, яка не говорить нічого про засудження Англії, а тільки про „проблему Кипру". Головна Комісія перейшла до денного порядку над внесенням Греції після того, як англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд заявив, що він рішуче противиться такому внескові. Англія, мовляв, вважає, що справу Кипру треба розв'язати саме внутрі власного законодавства, але вона не противиться дискусії над цією проблемою на терені Об'єднаних Націй, під умовою, що така дискусія велася „на відповідній базі" з ціллю допомогти до справедливої розв'язки. Дебата на базі грецької резолюції — заявив англійський міністер — зробила б „безконечно труднішою" конструктивну полагоду цієї справи. Франція, Туреччина і інші держави підтримали становище Англії. В голосуванні — за внеском Норвегії висловились 11 держав, „проти" не голосував ніхто, стрималось 4 держави, 1 (Південна Африка) була відсутня. Головна Комісія складається з президента Генеральної Асамблеї, його сімох заступників і сімох голов найважливіших комісій. За пресовими коментарями, це була поразка Греції в „першій рунді" боротьби за справу Кипру на терені Об'єднаних Націй. Голова французької делегації Гійом Жорж-Піко зайняв подібне становище в справі допущення на денний порядок Генеральної Асамблеї проблеми Альжиру. Він заявив, що Франція уважає, що Альжир є частиною Французької Унії і тому належить до її внутрішнього законодавства, проте вона привітає нагоду, яка вможливлює їй під час дебатування над цією справою — спростувати „очорнення та клевети", зголошувані під адресою її політики в Альжирі. Репрезентант Південно-Африканської Федерації заявив, що він зголосить в Генеральній Асамблеї заяву протесту проти дебатування справи расової політики південно-африканського уряду. Четвертою спірною справою, яка буде дебатована на Генеральній Асамблеї, буде претенсія Індонезії до західньої частини Гвінеї (офіційно, за індонезійською термінологією, це Західний Іріян), якої не хоче очистити Голляндія. Репрезентант Голляндії заявив, що він не візьме взагалі участи в дискусії над цією справою. З формальних справ — переведено вибір вісьмох віце-президентів Генеральної Асамблеї.

Президент Франції рятує уряд від упадку

Париж. — Французький президент Рене Коті врятував Францію від нової кризи уряду, яка була б уже вибухла в середу 18 ц. м. з приводу спору внутрі уряду і партій над проєктом нової конституції для Альжиру. Вправді цей проєкт перейшов був уже на раді міністрів усіми голосами проти голосу міністра військових справ Андре Моріса, але свою солідарність з Морісом заявив також міністер для справ Альжиру Роберт Лякост, який прибув з Альжиру до Парижу. Тоді прем'єр Моріс Бурже-Монорі заявив, що він не чекатиме програ на терені парляменту, тільки відразу зречеться, коли побачить, що не має виглядів на одержання від парляменту підтримки великою більшістю. Президент Коті звернувся з пересторогою до всіх членів уряду і партійних управ, що викликання тепер кризи уряду з приводу нового законодавства для Альжиру зробило б дуже некорисне для Франції враження за кордоном і скріпило б позицію її ворогів, які твердять, що Франція нездібна сама розв'язати проблему Альжиру. Тому справу відложено до п'ятниці, коли повний уряд переведе нараду з головами усіх політичних партій, за вийнятком комуністичної. Тим часом парляментарна комісія внутрішніх справ, де спершу опинився урядовий проєкт нової конституції для Альжеру, передала цю справу для зреферування парляментові — противникові цього проєкту, членові правої т. зв. Незалежної партії. На терені парляменту цей проєкт опиниться не швидше, як з початком наступного тижня.

У СВІТІ

● **З комуністичного Китаю** щомісячно втікає через „зелену границю" до Гонґ Конґу коло 3,000 осіб. За вісім останніх років населення цієї англійської мініятюрної „коронної колонії" подвоїлося, а передмістя Гонґ Конґу розрослося в нове місто втікачів і нужди. Англія, щоб не дразнити комуно-китайського сусіда, намагалася була сама полагодити справу втікачів, але тепер це вже така поважна проблема, що англійський уряд, не маючи змоги справитись з нею, хоче передати її високому комісарові Об'єднаних Націй для справ утікачів.

● **Неприємну** для англійської аристократії історію розголосили англійські часописи: на прийнятті, що його влаштував Ліонард Ропнер, корабельний маґнат, з нагоди „впровадження в світ" своєї 17-річної доньки, молоді гості, між ними багато старшин та дівчат з багатирських і аристократичних родин, після цілонічної забави, повскакували о 5-ій годині ранку в парадних уніформах та вечірніх убраннях — до басейну в парку. Газети повідомили, що приявний на забаві князь Кенту до басейну в уніформі не скакав. Коли спитали солензантку, навіщо це зроблено, вона здивовано відповіла: „Всі це завжди роблять при таких нагодах".

● **Чарлі Чаплін,** славний фільмовий артист і продуцент, британський громадянин, який майже ціле своє життя прожив в Америці і тут доробився слави та багатства, п'ять років тому виїхав з Америки і проживає тепер у Франції й Англії. У своєму першому фільмі „Король Ню Йорку", накрученому поза Америкою, він проводить антиамериканську ідею, представляючи ЗДА, як країну без вольностей. Комуністичні пропаґандивні фрази виголошує в цьому фільмі його 12-річний синок. Англійська преса зустріла новий фільм Чапліна гострою критикою. Один критик спитав його: „Чи ви конче мусите плювати устами свого малолітнього сина?"

● **Корабель „Геліяс"**, що плив під ліберійським прапором, входячи до порту Генуї без допомоги лоцмана наскочив на норвезький танкер „Полярний Принц" і вибив в його боці велику діру. Жертв у людях не було, але треба було припинити рух у тому великому італійському порті, бо стільки ропи виллялося з подіравленого танкера, що стало небезпечно плавати у затоці.

● **Австрійське державне туристичне бюро** викреслило з списку готелів, рекомендованих туристам, два готелі за самовільне трикратне піднесення цін у літньому сезоні. Власники ресторанів на передмістях Відня Ґрінцінґ і Сіверінґ також підвищили ціни „на відбудову краю", ховаючи, очевидно, ці додаткові гроші до власної кишені. Внаслідок цього багато чужинців зголосили скаргу, і туристичний рух в Австрії під кінець літа — зменшився. Австрійський уряд заповів гострі репресії проти несовісних купців.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВОДА НА БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МЛИН

У середу 21 серпня прибув до З'єдинених Держав із Лондону прем'єр польського екзильного уряду, дослівно „уряду Речі Посполитої Польської", Антоні Пайонк. В розмові з представниками американських газет в Ню Йорку Пайонк заявив, що головним своїм завданням ставить він передискутування з провідними колами польської імміграції у ЗДА „актуальних змін у теперішній політиці Польщі", встановлення „напрямних діяльности польської еміграції у ЗДА і водночас із цим польського уряду в екзилі".

Ці досить стримані заяви п. А. Пайонка, як і факт, що був він посадником міста Кракова і в'язнем совєтських концентраційних таборів, давали деякі підстави думати, що він — реальний політик, який бере до уваги ті реальні зміни, що заіснували не тільки у правно-державному стані на територіях колишньої Польщі, але й в думанні польського народу і навіть польської еміграції.

Тим часом, роз'їжджаючи по ЗДА і відвідуючи польські осередки, конферуючи з провідниками польської імміграції і виголошуючи свої доповіді та експозе, пан Пайонк не тільки не пробує встановити якихось реальних напрямних для політики і діяльности польської еміграції, але головним завданням тієї політики й дії встановлює справу „одзискання зєм всходніх", значить, передусім, поновного приєднання до Польщі західньо-українських земель. У висліді його доповідей польські часописи в ЗДА починають заповнюватися знову статтями на тему „зєм всходніх Ржечипосполітей Польскєй", у яких з'ясовується цю проблему, як одно з найважливіших завдань польської державної політики.

Яку вагу і значення екзильний уряд п. Пайонка прикладає до цієї проблеми свідчить хоч би той факт, що до складу цього уряду входить окремий „міністер Східніх Земель" і що одним із завдань прем'єра цього уряду під час його відвідин у ЗДА є зібрати серед польської імміграції відповідні фонди на політичну та пропагандивну роботу цього міністерства.

Ставлення польського еміграційного уряду до справи „ревіндикації" українських і литовських земель, влучених внаслідок воєнних подій до складу Української ССР і Литви, цілком виразно з'ясував Ксаверій Глінка „міністер Східніх Земель" цього уряду на засіданні „Ради міністрів Польської Речі Посполитої", що відбулося в Лондоні безпосередньо перед виїздом п. Пайонка до ЗДА.

„Польський народ, — говорив п. Глінка, — категорично відмовився дати свою згоду на визнання Ялти, і цю відмову висловив уряд Польщі на вигнанні 1945 р., а за ним не дали і, треба думати, ніколи не дадуть своєї згоди на Ялту всі наступні польські уряди. Скасування договору в Ялті і привернення польській державі східніх границь, встановлених у Ризькому трактаті, визнали всі поляки провідним гаслом політичної програми незалежницької еміграції, як умову „сіне ква нон", від якої жаден поляк не має права відступити... На протязі понад десяти років змагання до повалення Ялти було для поляків однозначним із визволенням Польщі з неволі і поверненням Східніх земель у границі польської держави".

Не зважаючи на те, що, як ствердив сам Глінка, останнім часом серед поляків і в краю і на еміграції прислабло зацікавлення долею окупованих колись Польщею українських і білоруських та литовських територій, польський еміграційний уряд у Лондоні зробив цю справу головною проблемою своєї політики, почипає її актуалізувати і водночас із цим поборювати такі „загрозливі явища", як „сороміливу мовчанку польської еміграційної преси у справах Вильна і Львова". Згідно із словами п. Глінки, свою політику в справі „Східніх земель" польський уряд базує на таких тезах: 1) „Уряд Речі Посполитої Польської, не визнаючи окупації Східніх земель, встановленої договором у Ялті, вважає ці землі і далі за інтеґральну частину польської державної території і змагатиме до визволення їх з-під чужого насильства", і 2) „Уряд Речі Посполитої Польської, спираючись на історичному досвіді, трактує всі задуми, які звужують ролю і завдання Польщі до рямок національної держави, замкненої в етнічних кордонах, як суперечні у принципі з польською традицією, з інтересом і розвитком всіх інших народів, що живуть в цих областях Европи".

У цих дослівно зацитованих із експозе п. Ксавера Глінки імперіялістичних тезах теперішнього польського еміграційного уряду — весь „віз і перевіз" польської політики. Не диво, що й польська преса у ЗДА, підхопивши такий тон, починає ревіндикувати вже не тільки Львів для Польщі, але й Чернівці для Румунії, і Ужгород для Словаччини. Немає жадного сумніву, що така імперіялістична бундючність не вийде на користь визволення Польщі з-під московської окупації і на добро народів, що разом із Польщею добиваються визволення. Навпаки, імперіялістичні мрії польської еміграції є тільки водою на большевицький млин.

МАСКУЮТЬ ВЛАСНУ СЛАБІСТЬ

Московський політичний журнал „Международная Жизнь" (за липень) дає погляд і оцінку американської політики у відношенні до країн „соціялістичного табору". Ця політика відома спочатку як політика стримування, а пізніше як політика визволення. Політика ЗДА весь повоєнний період прагнула досягти такого стану, при якому СССР залишив би агресивну політику і обмежився своїми „власними межами" так, як Югославія. Тому ЗДА намагалися не дратувати Кремлю і давали йому знати, що він може спокійно бути „старшим братом", але щойно в дотепер захоплених просторах. Політика визволення не набрала ніякого практичного застосування і була лише передвиборчим маневром. Цього, по суті, доброзичливого ставлення уряду ЗДА до СССР ніяк не хочуть брати до уваги московські стратеги. Навпаки, американську політику вони трактують як вияв безсилля і наслідок поразки американців. Ю. Юдін у статті „Від прорахунку до прорахунку" пише, що в змаганні з СССР ЗДА завжди програвали. Особливо підкреслює він помилковість поглядів ЗДА на внутрішню слабість СССР. Юдін пише: „Як видно з того, що писав Кеннан... центральним моментом у „політиці стримування" були розрахунки на слабість Совєтського Союзу, розрахунки, побудовані на повному нерозумінні суспільного ладу СССР, на антисовєтських розповідях різних емігрантських елементів, з якими протягом багатьох років був тісно пов'язаний Кеннан".

Юдін твердить, що політика стримування „зазнала краху" і приходить до такого висновку: „П'ять років „політики стримування" показали її непридатність і не в малій мірі спричили підриві зовнішньополітичного престижу ЗДА в усьому світі. Це не знозу змушений був визнати і Доллес у своїй відомій статті в журналі „Лайф", присвяченій критиці „політики стримування". Він, зокрема, писав: „Чимраз більше людей відвертається від нашої політики, як від занадто мілітаристичної, занадто коштовної, занадто непевної і непереконливої, щоб за нею можна було слідувати".

Далі Юдін переходить до політики визволення. Тут знову те саме: всі зусилля ЗДА розбиваються об міць „соціялістичного табору". Політику визволення, за словами Юдіна, характеризують такі зусилля уряду ЗДА: „далекойдуче втручання у внутрішні справи країн соціялістичного табору", „підривна робота реакційного підпілля всередині цих країн", „активізація американської агентури в народньо-демократичних республіках, широке фінансування різних емігрантських організацій, формування з контрреволюційної еміграції спеціяльних військових підвідділів з включенням їх до складу сил НАТО і „оперативних груп" для підривної діяльности та підготови заворушень у країнах соціялістичного табору", і навіть розчленування Совєтського Союзу".

Юдін заявляє, що й політика визволення зазнала поразки, і тому ЗДА „примушені" відмовитись від цієї політики і піти на переговори з СССР. Женевські наради характеризує він як повну капітуляцію ЗДА, як вияв їхньої слабости перед обличчям політичної і мілітарної могутности „соціялістичного табору". Юдін вдало підбирає цитати з заяв американських авторів і політиків, які скріплюють його твердження. Він твердить, що, на одностайну думку американських обсерваторів, Женевські наради означали „визнання неможливости для ЗДА забезпечити капіталістичному таборові рішальну перевагу військової могутности при наявності ядерної зброї в СССР".

Не зважаючи на це, твердить Юдін, агресивні кола ЗДА „не відмовились від своїх плянів", і силами „міжнародньої реакції" на Мадярщині в жовтні 1956 р. зорганізовано заколот. Відмову уряду ЗДА допомогти мадярським повстанцям він використовує для того, щоб твердити про неспроможність американців залякати СССР. Після придушення повстання, пише Юдін, „серед його учасників і керівників, які втекли на Захід, спостерігалась повна розгубленість і поважне незадоволення політикою ЗДА. З їхнього середовища чути було заяви, що З'єдинені Держави їх обдурили і зрадили, не подавши повстанцям тієї відкритої військової підтримки, на яку останні розраховували внаслідок обіцянок американської пропаганди".

У повоєнних роках Москва була найчутливіша до всіх кроків на Заході, метою яких було сприяти визволенню народів з-під влади російського комунізму. Вона бачила в цьому для себе найбільшу загрозу. Використовуючи нерішучість Заходу, московська пропаганда маскує цю свою слабість, перекладаючи її на американців. Прорахунки американської політики у відношенні до східньоевропейських народів є, але не там, де вказує Юдін. Вони — не в слабості американців, не в нерозумінні законів розвитку комуністичного світу, а, навпаки, у військовій і моральній перевазі ЗДА, у вірі їх, що ось-ось до влади в „Росії" прийдуть „добрі росіяни", з якими можна буде домовитись. Прорахунки американців полягають ще й в тому, що поневолені народи набирають гіркого досвіду, бачачи як уряд ЗДА хоче миритися з Москвою. Зокрема, такі натерпіли мадярських борців вже тепер використовуються для боротьби з Заходом.

Журнал „Международная Жизнь", крім російської, друкується всіма головними мовами світу і призначений для пропаганди поза межами Совєтського Союзу.

Л. Лиман

Юрій Таркович

ІЗРАЇЛЬ І СИРІЯ

Кореспонденти західньо-европейських газет в Ізраїлі однозгідно стверджують цікаве явище: останні події в Сирії, яка цілковито підпала під впливи Москви, ніяк не тривожать ізраїльський уряд, дармащо сирійські правителі день-у-день вимагають спільних арабських акцій проти Ізраїлю. Ізраїльський уряд не бере майже жадної участи в розмовах західніх акціях чи нарадах, що мають на цілі оточити Сирію кільцем антикомуністичних країн. Всю ініціятиву в цьому напрямі Ізраїль залишає Америці, Англії та членам Багдадського пакту — Туреччині, Іранові та Іракові.

Здавалося б, байдуже відношення ізраїльського уряду до подій в сусідній Сирії на ділі є не байдужістю, а — самопевністю його. В Палестині переконані, що, крім Єгипту, жадна арабська країна ані політично, ані мілітарно Сирію підтримувати не буде, не зважаючи на той факт, що всі арабські країни неприхильно відносяться до Ізраїлю і готові були б знищити цю молоду жидівську державу. За страх арабських країн перед московським комунізмом, який через Сирію намагається просякнути в усі арабські країни, є ніби більшим, як ненависть до Ізраїлю. Далі, ізраїльський уряд логічно враховує, що Туреччина, Йорданія і Ірак, як сусіди Сирії, пильнуватимуть за американсько-англійською допомогою, щоб впливи Москви через Сирію не занадто поширювалися на Близькому Сході.

Не останньою причиною самопевности ізраїльського уряду є його власна військова сила. Відома перемога Ізраїлю над Єгиптом у 1948-му і минулому роках. Тепер армія Ізраїлю значно сильніша, бо тільки у війні минулого року вона захопила в Єгипті совєтсько-чеської зброї більше, як до того часу мала своєї власної. В міжчасі в Ізраїлі також не спали. Ізраїльська армія поза турецькою є тепер найсильнішою з усіх армій Близького Сходу. В Ізраїлі переконані, що навіть на випадок комбінованого сирійсько-єгипетського військового нападу він відносно легко дав би собі раду з цими обома країнами.

Проте, сама лише зброя і технічні засоби не визначують сили ізраїльської армії, коли врахувати, що все населення Ізраїлю начислює не повних 2 мільйони, а населення Сирії і Єгипту перевищує 20 мільйонів. Жидівська армія молода, повна ідеалізму і зрозуміння своїх завдань. Вона загартована, бо з самого часу заснування жидівської держави, фактично понад 10 років, веде перманентну боротьбу.

Головною надією Ізраїлю і силою його армії є жидівська молодь — народжені Ізраїлю і ті, що до тієї держави прибули по її заснованні. Молодь патріотична, бойова і відповідно вишколювана. Починаючи з перших кляс народних шкіл і кінчаючи університетами, молодь духово приготовляється виконувати завдання оборони здобутої самостійности. Молодь, яка виеміґрувала з інших країн, в школі і потім в армії (два роки служби для дівчат і два з половиною — для юнаків) зливається ідеологічно і мовно в один моноліт, зцементований почуттям постійної небезпеки збоку сусідів. Половину обов'язкової військової служби кожен ізраїльський вояк має право відслужити, якщо цього захоче, як селянин у прикордонних частинах країни. По скінченні реченця військової служби він може осісти надало на землі, яку обробляв під час служби. Ясно, що така система загартовує і поглиблює в вояках любов до землі, яку треба обороняти.

А які причини такої фанатичної ненависти арабів до Ізраїлю? Араби вважають, що Ізраїль постав на їхній землі, і до того ще під час і після війни з Єгиптом в 1948 році коло 900 тисяч арабів мусіло покинути Палестину і поселитися у прикордонних смугах. Ці втікачі й досі не ввійшли в економіку арабських країн, а лишилися тим елементом, який завжди пригадує арабам, що саме через жидів повинні вони животіти, хоча і на своїй прадідівській землі араби не втішаються високим життєвим стандартом. Але в арабських країнах дотепер не зроблено ані найменшої спроби влаштувати на постійне мешкання арабів з Палестини. Навпаки, уряди цих країн роблять усе можливе, щоб ці втікачі залишилися тим елементом, який кожнорازово можна використати для політичної чи навіть військової, зокрема партизанської, боротьби проти Ізраїлю.

ЯК В КРАЇ РІДНОМУ...

Я в краї рідному,
Згасають барви дня.
Співати хочеться
і гратись, як дитині,
Оце б за тином
скочить на коня
І мчать туди,
де вечір стеле тіні,
Де ситий перепел
покрикує в житах,
Зелені коники
вилискують в долоні,
А на ставку
на в'язаних плотах
Хлоп'ята будять
темні води сонні.

Стріть пастухів
хотілося б мені
Десь на пляжу,
а краще — при вогні,
У руки взять
печену картоплину,
Обдмухать всю,
пом'ять її хвилину
І вкинуть в рот,
А потім прилягти
Там горілиць
і пісню затягти
Про дві гори,
про Байду-молодця
Щоб пісня та
дзвеніла без кінця.

Хотів би я
провідать всі гаї,
Усі садки
поросли спориншами,
Де бджіли гудуть
неспіймані рої
На вишнях, схилених
над самими шляхами;
Дістать гриба
з-під листя біля пня,
Пригнати череду,
коли уже стемніло...
Та, як дитинство
ти посадиш на коня,
Коли воно
давно відгомоніло?

ВАСИЛЬ ШЕВЧУК

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Мілена Рудницька

МОЛОДІ КАДРИ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ У ЗДА

I. Деякі цифрові дані

До найважливіших українських досягнень в Америці належать безперечно позиції, що їх за останні роки здобули наші молоді люди в американському науковому світі. Річ у тому, що кілька десятків українців молодого й середнього віку, які внаслідок другої світової війни опинилися на американському континенті, пробилися в американське наукове життя і завойовують у ньому щораз міцніші становища.

Сьогодні ці недавно сюди прибулі українці є вже професорами чи викладачами в американських високих школах. Їх наукові праці друкуються у фахових американських журналах, або й виходять окремими книжками в англійській мові. Українці працюють в американських науково-дослідних інститутах, отримують наукові стипендії і наукові відрядження, виступають з доповідями на наукових засіданнях і з'їздах. Таким чином вишколюються і наростають в Америці молоді кадри українських учених, і ці кадри поповнюються з кожним роком припливом нових сил.

На нашому списку знаходиться 52 прізвища українських наукових працівників, що досягли вже в Америці поважних успіхів, або принаймні зробили добрий старт до наукової кар'єри. Цей список напевне неповний і його дані не завжди докладні, бо він виготовлений не шляхом анкети між членами згаданої групи, а завдяки інформаціям, які походять в основному від одної людини з кола молодих науковців. Згодом список доповнено інформаціями від трьох інших наших громадян. Все ж навіть ці поверхові дані настільки інтересні, що вони варті уваги ширшої громадськости.

Насамперед треба сказати, які прийнято критерії приналежности до кадрів „молодих українських науковців", хоч віком не всі вони такі то „молоді". Зараховано до них тих наших людей, які, поперше, відбули, здебільша ще в Европі, ґрунтовні наукові студії та які, подруге, професійно зв'язані з американським високим навчальним закладом, або опублікували друком свої наукові праці в Америці. Зате не зараховано сюди тих українських учених, які мали вже перед війною відоме ім'я, завдяки чому їх запрошено на університетські катедри до ЗДА. Не беремо теж тут до уваги того досить численного гурту українських наукових робітників середньої і старшої ґенерації, які продовжують на цьому терені науково працювати, хоч вони з тих чи інших причин не мають зв'язку зі світом американської науки. Вкінці, є в ЗДА ще одна категорія вчених, які мають тісне відношення до культурних і політичних проблем українського народу: це численні професори американських університетів українського походження, вже тут народжені. Вони теж, зрозуміла річ, не зараховані до нашого списку.

(Закінчення на стор. 3-ій)

Людмила Коваленко

МЕЙН ДЛЯ ПЕНСІОНЕРІВ?

Коли цього літа я вирішила була поїхати на фарму п-ва Дітелів у стейті Мейн, я думала тільки про власний відпочинок на фармі та про можливість пожити без „сейфвеїв" та фабрикатів — сівши на свіжі молочні продукти та городину, щойно виконану з землі і не оббризкану ніякими хеміялами.

Все це вдалося мені цілковито, в додаток до приємного товариства та можливости писати свій роман так спокійно й зосереджено, як ще ніколи — і навіть не ставити собі фатальне питання, що стоїть перед кожним українським письменником: для кого?

Але, придивившись до умовин у стейті Мейн, я думаю, що тут є деякі моменти, про які варто знати нашому суспільству, а спеціяльно тим організаціям і установам, що дбають про пенсіонерів, старих, ветеранів і інші категорії нашого суспільства, які мають змогу жити лише на дуже обмежені кошти і розглядаються за змогою жити дешевше і спокійніше.

Для таких людей і організацій стейт Мейн має деякі переваги, і російська еміграція вже вхопилася за них.

Річ у тому, що стейт Мейн — основа і твердиня справжніх „янкі", початок колонізації Америки, твердиня американської моралі і релігійної твердости, — цей стейт Мейн пустошіє і розпадається. Фармерство там, як і в багатьох інших місцях, мало оплачується, промисловости в деяких місцях стейту нема ніякої — і внаслідок цього молодь тікає із Мейну, лишаючи напризволяще фарми, засновані ще в вісімнадцятому сторіччі. Тому фарми і доми в малих містечках Мейну, віддалених від океану, дуже спали на ціні.

Кілька років тому серед російської еміграції почався „бум" з купівлею фарм у Мейні і переїздом туди на старі роки. Здається, цей „бум" був трохи штучно підігрітий, і внаслідок його ціни на фарми підвищились, — але однаково вони лишаються ще дуже низькими.

Наприклад, за мого перебування на фармі, одна пара з Ню Йорку купила за 2.800 дол. сто акрів землі і дім, який, правда, треба добре відремонтувати. Другий новоприбулий до Мейну купив 70 акрів землі за 900 дол., але дім також мусів добре відремонтувати. Росіяни купили в малому містечку Річмонд великий дім, як гуртожиток для 12-15 ветеранів. Там вони мають город, капличку і священика, бібліотеку, свого лікаря, який принаймні дасть першу пораду — і так живуть у спокої, не турбуючись тим, як заплатити за мешкання.

Нашим пенсіонерам, ветеранам та організаціям, які дбають за них, треба взяти до уваги, що розміри пенсій не дають змоги мати окреме мешкання і що життя по найманих кімнатах, залежно від господині, її характеру та чесноти — не дає надто веселих перспектив на старість. Тому, може, вже час тепер розглянутись по малих містечках Мейну — і там почати творити дім для ветеранів. Клімат Мейну — з доброю, холодною зимою, гарячим, але не парким літом — більше відповідає тим, хто звик до клімату України. Дешева земля дає змогу мати невеличкі городи, курей, корову, і таким чином ґарантувати собі свіжі й добрі харчі. Звичайно, треба числитись з тим, що в мейнівських домах — особливо на фармах — нема водогонів і каналізації — отже для проведення їх потрібні додаткові витрати. Але електрика є всюди, ягід — суниць та чорниць — повно, річки дуже рибні, соснові ліси сповнюють вліті повітря бальзамом.

Може дошкуляти хіба самотність та відсутність свого оточення. Але коли б у Мейні українці поселилися більшменш компактною групою, а особливо, коли б будинки для пенсіонерів чи ветеранів стали центром певної округи, — то і ця дошкульність значно зменшилася б, хоч зо їм її уникнути нікому під старість не пощастить, хіба тим, хто має чималу дружню родину, і може їздити від доньок до синів.

Приокеанська смуга Мейну тепер фактично живе туристами, що приїздять переважно з Ню Йорку. Там серед сувенірів можна знайти вироби з Мехіко, Японії, Німеччини. Все женеться за американським доляром. Думаю, що ті, хто вміють різьбити по дереву, вишивати чи робити кераміку, могли б мати додатковий заробіток, продаючи „українські сувеніри з Мейну".

В усякому разі, клімат, ціни і саме розташування Мейну нападали від великих скупчень українців — змушують звернути увагу на цей стейт і подумати, що там можна зробити для старшого покоління української еміграції, яке потребує забезпечення своєї старости і доброго клімату.

Л. Лиман.

ДОВЖЕНКО — ЛЮДИНА

(1)

I

Київський журнал „Дніпро" (ч. 6 і 7, 1957) опублікував записки-щоденник Олександра Довженка. Треба думати, що текст цензурований і не всі записки тут подані. Текст обіймає 60 сторінок. Свої записки кінорежисер робив протягом 1952-56 років. В цей час він жив в районі між Кахівкою і Запоріжжям, де на будівництві гідроелектростанції збирав матеріяли для свого сценарію „Поема про море".

На записках Довженка позначені політичні умови. Але з тексту видно, що в міру послаблення політичного терору (смерть Сталіна), він став сміліший і щиріший. З тексту видно, що перебування Довженка в Москві було вимушеним, що мимо його волі його зробили заслуженим артистом РСФСР. Він записує, що мав намір робити свій фільм в Київській кіностудії, але це йому не вдалося і він почав працювати над фільмом у Московській кіностудії.

З записок ми бачимо Довженка, як людину, індивідуальність з його політичним і національним кредо, з його високими стремліннями і задумами.

Довженко мав хворе серце. Він не раз жаліється на стан здоров'я:

„Уночі прокинувся в ліжку біля розбитого вікна. Болить стривожене серце. Гнітить слабість незмірна. Мусів лягти. Слабість велика". (Записано 11 вересня, 1952).

„Сьогодні знову вітер і хмари. Я зовсім розбитий. Важко спав уночі і мало. Немає сил працювати". (Записано 19 вересня, 1952).

„Я в хаті. Вечір. Електролямпа. Білі рідні стіни з рушниками біля стелі, з двома темними сволоками. Чисто. У мене свято на душі. Як давно не був я в хаті. Я одірвався од народу. Хто одірвав мене? І що взагалі можна творити, одірвавшись од народу?" (11 жовтня, 1952).

„... Дуже піднялося тиснення крови. Відчуваю по болю в очах, голові, загальній слабості і неможливості зосередити будь-яку думку. Мушу одпочити, одійти, порадуватись тихо чомусь і абсолютно не хвилюватись". (2 листопада, 1952).

„Вечоріє. Зменшився туман. Стало мені трохи легше". (6 листопада, 1952).

„Сьогодні мені шістдесят років минуло. Учора цілий вечір був схвильований, весь переповнений складними думками: промайнуло моє буремне життя. А тепер сиджу біля вікна у Каховці. Прекрасний тихий ранок. Передо мною зовсім близько синіє Дніпро, за тихою Дніпровою водою біліє Козацький острів і село Козацьке по тім боці..." (12 вересня, 1954).

„Се мусить бути велетенський фільм. Усе, що є в мені святого, весь досвід і талант, усі думки, і час, і мрії, і навіть сни — все для нього. Створити твір достойний великости мого народу, — ось єдина мета, єдиний зміст мого життя. „Благослови мої, Боже, нетверді руки". (15 жовтня, 1952)г

„Пів на четверту ночі. Прокинувсь од головного болю і неймовірного шуму в ушах і потилиці. Голова холодна. Думка діє нормально. Щось з серцем. Страху нема, і почуття небезпеки. Учора почав писати сценарій. Але, написавши кілька сторінок, почав плакати од хвилювання і од напливу високих якихось почуттів, що їх ніби вже не витримували мої нерви і серце. Серце боліло від напливів оцих. І я подумав — що зі мною? Чи не вбиє мене цей вибух священних огнів, чого так стремлюсь всі мої почуття?" (З 14 на 15 жовтня, 1952, Н. Каховка).

„Пригадую надзвичайну, дивну річ. Коли одного разу, на самоті під вечір до найголовнішого, а саме до написання перших рядків сценарія уже, а не записок, коли отак написав я незабутню свою першу сторінку, у мене раптом полилися сльози, і я гірко заридав уголос. Се було в Новій Каховці у готелі. Ніколи нічого подібного не було в моєму житті. І що воно могло означати, ума не приложу". (25 листопада, 1952).

„Приїхавши до Каховки, я зразу відчув, як у мене „впало" серце. Біль, слабість і почуття невблаганного тягаря. Певно каховський клімат уже не для мене. А тут ще вітер, хмари й дощ. Змінилось тиснення. Все стало проти мене. Сюди я заплинув на двадцять років. Задля великої картини тут треба мати запорозьке серце і очі молодих ніколи крила". (22 травня 1955).

II.

О. Довженко був шалено опанований увагою і пристрастю до свого народу. В його моральній і матеріяльній силі він шукав порятунку для України. В своїх записках Довженко сформулював історичну місію і теперішній стан народу. М. Рильський свідчить: „У Олександра Петровича в розмові особливо м'яко лунало слово людина (він вимовляв люде і доводив, що так треба й писати)". Він мав ідею втілити в своєму фільмі найкращі властивості українського народу.

„Коли я думаю про старі часи од давніх-давен ще скитсько-старослов'янських до запорізьких включно, мислячи, звичайно, про історію свого народу, мені чомусь і Дніпро і народ здаються однаково молодими й подібними один до одного в ті часи. Нині Дніпро постарів, а народ виріс і перебуває в віці повної мужности..." (14 вересня, 1952).

„... Загальний інтелектуальний рівень народу високий". (10 жовтня, 1952).

„Виріс народ розумово, політично, морально, особливо після війни і, звичайно, за війну так, як ні один народ світу. І тому він, почувши й пізнавши в собі отсю... силу духу, став цілим на такі діла, на які не здатен вже ні один народ світу".

(Кінець буде).

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Осип Зінкевич

СПРАВА УКРАЇНИ НА ОБГОВОРЕННІ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО КОМІТЕТУ

Справа самостійної і незалежної участи України в найближчій Олімпіяді, яка має відбутися 1960 р. в Римі, буде предметом обговорення наступного засідання Екзикутиви Міжнародного Олімпійського Комітету. Це — перший конкретний наслідок праці Українського Олімпійського Комітету, який веде свою діяльність під назвою Український Світовий Комітет в Справах Спорту.

Рік тому, коли створено УОК, важко було передбачити, які будуть наслідки його праці. Але ціла українська еміграційна спільнота і цілий ряд українських установ та інституцій, вважаючи, що домагання УОК правильні й законні, своєю моральною і матеріяльною підтримкою уможливили його працю, яка здобуває тепер повне схвалення не лише серед нашої спільноти, але й серед чужинецьких олімпійських кругів.

Член МОК і віце-президент Американського Олімпійського Комітету п. Д. Ф. Робі в листі з 12 жовтня 1956 р., після одержання Меморандуму УОК, писав: „Я маю великі симпатії до ваших позицій, які з'ясовані у вашому меморандумі, і, як член МОК, зроблю все можливе, в напрямку здійснення ваших домагань".

Бельгійський Олімпійський Комітет сприйняв меморандум УОК „з надзвичайно великим інтересом" (лист з 19 жовтня 1956 р.), але рішив більшістю голосів не стрявати в ці справи, бо вважав, що вони — спровоковані „політичними причинами".

Президент Нігерського Олімпійського Комітету п. П. Г. Кук заявив у своєму листі з 23 жовтня 1956 р., „ми маємо багато симпатій до вашої справи".

Голова Організаційного Комітету для 16-ої Олімпіяди, міністер внутрішніх справ Австралії, п. В. С. Кент Гюз у своїх листах з 24 жовтня і 23 листопада м. р. виявив багато симпатій в сторону домагань УОК; в останньому листі він пише: „Я думаю, що ви знаєте, по якій стороні наші симпатії".

З великим зрозумінням і симпатіями ставиться до УОК і його становища раднмк Американського Олімпійського Комітету, заслужений американський діяч, автор ряду наукових праць, Джон Т. МекГоверн.

Багато вирозуміння для вимог УОК виявили члени МОК — Дж. Джевет Гарлянд (ЗДА), Бо Екельонд (Швеція), Дж. Тг. Кетсас (Греція), принц Ліхтенштайну Франц-Жозеф, Арнальдо Гвінле (Бразилія). Під час Олімпійських Ігор багато допоміг членам УОК з Австралії, голова Підкомітету Преси й Публікацій Організаційного Комітету п. Е. А. Дойле, (на жаль, йому завдала великої моральної шкоди група українських журналістів з Австралії, яка видвигнула проти нього цілком неслушні закиди), уможлививши одержання кількох пресових карт для членів УОК, та ін.

Такі відгуки й реакція в олімпійських кругах цілковито оправдали створення і працю УОК. Після прочитання меморандуму УОК деякі міжнародні спортові організації зделярували, що вони дуже радо приймуть в своє членство також незалежну українську репрезентацію.

Самий факт, що МОК і цілий ряд його членів, які презентують державні й міжнародні чинники, та ведуть кореспонденцію і говорять з УОК, гідний уваги. Ми вважаємо, що лише завдяки тому, що аргументація УОК була сперта на статуті МОК і принципах Олімпійського Руху, — ці чужинецькі міжнародні чинники були примушені рахуватися з нашими вимогами.

Президент МОК п. Аврі Брундеж в листі з 20 липня ц. р., підтвердивши одержання всіх наших листів, писав до президента УОК д-ра В. Білинського: „Тоді, як гри 16-ої Олімпіяди були рішені, зголошення були прийняті й затверджені, згідно з запрошенням, які вислав Мельбурнський Організаційний Комітет — питання, видвигнені у вашому листі, не могли стати на порядку нарад і не були обговорювані на нашій сесії в Мелбурні ... Ви, одначе, видвигнули багато цікавих питань, які ми будемо студіювати".

Не зважаючи на те, що вимоги УОК не були дискутовані в Мелбурні, наш Комітет не припиняв своєї діяльности. Його ціль і мета праці — щоб Україна, яка має повне і законне право, брала самостійну і незалежну від СССР участь в наступній Олімпіяді, що має відбутись в Римі, в 1960 р., була членом Міжнародного Олімпійського Комітету і брала активну участь в світовому Олімпійському Русі.

В сучасній політичній ситуації осягнути це дуже важко, але можливо, коли для цього змобілізувати опінію різних олімпійських чинників і коли в цьому ділі допоможе все українське громадянство в усіх країнах нашого поселення. Рух за відокремлення України від Росії (в спортових і олімпійських публікаціях вживається майже всюди термін „Росія", а не „СССР") поширюється також в Україні. В цілому ряді підсовєтських українських часописів виразно це підкреслюється. Тому скоріше чи пізніше, під тиском українських спортовців в Україні і під тиском самих олімпійських чинників, большевики будуть примушені піти на поступки. В противному разі вони будуть скомпромітовані і на цьому відтинку, зокрема серед азійських і африканських народів, які вірять в їхні пропагандивні гасла про рівність народів в СССР і їхню „самостійність", і серед яких УОК розпочинає посилену працю. Деякі наївні члени МОК, які вірять в неполітичність спорту в СССР, мають тепер нагоду найяскравіше переконатися, що спорт в СССР служить майже виключно політиці і російському імперіялізмові. Тому так сильно проти розчленування російського Олімпійського комітету виступають і червоні і білі російські реакційно-шовіністичні круги.

Добитися цього розчленування можна лише посиленою працею. Тому УОК використав чергову нагоду, першої, після 16-ої Олімпіяди в Мелбурні, Конференції МОК, яка відбувається у вересні ц. р. в Софії (Болгарія) і звернувся з листом-апелем до президента МОК Аврі Брундежа, канцлера МОК Отто Маєра, голови Організаційного Комітету для 17-ої Олімпіяди, італійського генерала Л. М. Галямбо та до 71 члена МОК, які заступають 51 країну (за вийнятком СССР).

Крім того, в кількох країнах представники УОК склали візити міцевим членам МОК, безпосередньо з'ясувавши їм питання України та її участи в Олімпіядах. (Закінчення буде)

МОЛОДІ КАДРИ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ У ЗДА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Більшість тих 52 науковців, про яких іде тут мова, мають понад 35 років життя. Поважна кількість — в сорокових роках. Але є в цій групі теж зовсім молоді люди, яким тільки після приїзду до Америки розпочали університетські студії і так відзначилися, що подають усі надії, що залишаться на науковому шляху.

За територіяльною приналежністю сім осіб є родом з Совєтської України (в її передвоєнних границях), тридцять три — з Галичини, шість походить з Карпатської України, два — з колишньої підпольської Волині; територіяльне походження чотирьох нам невідоме.

Вражає дуже мала кількість жінок; тільки дві на загальне число 52. Чи покласти це на рахунок переобтяження молодих жінок родинними обов'язками, чи вважати це за доказ, що молоді жінки, йдучи по лінії найменшого опору, вибирають собі не професію всілякого роду практичні заняття?

Щодо спеціяльности гуманістичні науки мають значну чисельну перевагу над точними й природознавчими. Українські вчені молодого покоління спеціялізуються здебільшого в історії, в політичних і економічних науках, в літературознавстві й мовознавстві. Зокрема, історія Сходу Европи, совєтознавство, економіка України, проблеми взаємин України з іншими народами, слов'янська філологія і література — оце дисципліни, що їх найчастіше вибирають українські наукові робітники. На нашому списку є тільки дев'ять спеціялістів у галузі математики, фізики й хемії, точніше: два математики, три спеціялісти в теоретичній фізиці й по одному фахівцеві в атомовій фізиці, в авіяційній фізиці, в летунській інженерії і в фармакологічній хемії. З тих дев'ятьох три є вже професорами, два викладачами, три працює в дослідних лябораторіях. На основі цих фактів можна б прийти до висновку, що власне в точних науках наукові сили маємо в Америці добрі шанси.

Дотеперішні досягнення наших учених у ЗДА висловлюються такими цифровими даними: 22 особи викладають у високих навчальних закладах, 11 з них є вже професорами. Чотири особи мають посади в характері наукових дослідників. Три є лекторами в школі для американських старшин. Три — урядовці університетських бібліотек, один працює в Конгресовій Бібліотеці, один є членом управи слявістичного відділу Публічної Бібліотеки в Ню Йорку. (Тих, які працюють в бібліотеках, що не мають наукового характеру, до нашого списку не враховано). Дев'ять є авторами наукових праць, які вийшли англійською мовою окремими книжковими виданнями. Велика кількість друкувала праці в американських наукових журналах і збірниках. Про високу якість наукової продукції наших молодих учених свідчать такі факти. Один з них за праці з історії Візантії, надруковані в фахових американських збірниках і журналах, одержав стипендію з інституту „оф едванс стадіс" Принстонського університету. Така стипендія вважається за дуже високе відзначення, бо її призначають ученим, що мають міжнароднє ім'я. Другий приклад. Невелика об'ємом книжка про Бакуніна, яка вийшла в серії видань слов'янського факультету Маркетського університету, дістала протягом короткого часу аж 22 дуже позитивних рецензії (7 американських журналів, 3 в німецьких, 2 в еспанських, по одній рецензії в італійському, французькому і голяндському журналах). Третій приклад. Книжка про літературну політику в совєтській Україні, яка вийшла накладом Колумбійського університету, відкрила зовсім невідомі західним спеціялістам факти й викликала сильну реакцію зі сторони совєтських літературознавців, які, збентежені, відповідають на цей пайками й невдалою обороною.

Хоч які відрадні вищезазначені успіхи, проте не треба їх переціновувати. Щодо чисельної пропорції, коли взяти до уваги величезну кількість американських університетів і каледжів та їх дуже чисельний навчальний персонал, наші наукові являються собою тільки невеликий гурт. Подруге, треба пам'ятати, що рівень високих шкіл в Америці дуже різний. Багато наших людей працює в каледжах з невеликим науковим престижем, працює в характері допоміжних сил на короткотерміновых контрактах.

Так виглядає балянс зусиль півсотні людей, які на чужому ґрунті, завдяки серйозному ставленню до свого завдання і прагненню до знання, проламали всілякі всілякі труднощі і досягають щораз нових успіхів на полі науки.

Про ці труднощі та про користі, які їх праця приносить науці й українській справі, буде мова в наступній статті.

КАНАДІЙСЬКИЙ ВОЯК НАЙКРАЩЕ ПЛАТНИЙ

Канадійське вояцтво вже було найкраще оплачуване в світі, ще поки проголошено нову підвишку платень для збройних сил Канади. Тільки молодші старшини в американській армії мають кращу платню як канадійські. Канадійський вояк одержує в грошах більше як два рази стільки, що англійський вояк.

Рядовий канадійський вояк з підставовим вишколом одержує тепер 110 долярів місячно (на 4 доляри більше як раніше); американський рядовий вояк — 83.20 дол., англійський — 46 дол. Основна платня канадійського сержанта виносить 194 дол. місячно (22 доляри підвишки); американський сержант одержує 145.24 дол., а англійський — 92. Американський молодший лейтенант одержує місячну платню в сумі 222.30 дол., канадійський 210 дол., а англійський 88 дол. Канадійський майор одержує місячно 445 дол. основної платні; американський майор — 400 дол., а англійський 243.60 дол. Канадійський полковник має місячно 730 дол., американський — 593 дол., а англійський — 420 дол. К. С.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сан Франсіско, Каліф.

МРІЯ СТАЛА ДІЙСНІСТЮ!

Про Українську Католицьку Церкву Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії.

Впродовж сорока років поодинокі українські родини виїжджали з східних стейтів Америки до західних. Тут вони не знаходили своїх церков, тож сильно факту приставали до парохій латинського обряду, або жадних, і так поволі губились в чужім морі.

По другій світовій війні приїхало до Сан Франсіско, Каліфорнія, кільканадцять українських католицьких родин. Вони самі почали гуртуватися, єднатися з давніше прибулими, та всі спільно почали старання створити самостійну українську католицьку парохію. Найближча українська католицька парохія була у Лос Анджелес, віддалена 450 миль від Сан Франсіско.

На Великдень 1951 року Всеч. о. Никола Вининицький, сотрудник в Лос Анджелес, перший раз в історії міста Сан Франсіско, відправив Службу Божу в нашім обряді, в церкві японської місійної станиці, св. Франца Ксаверія при Октавія вулиці. Від так, почавши від вересня 1951 року, в кожду третю неділю місяця, Всеч. о. Константин Бердар, парох в Лос Анджелес, приїжджав до Сан Франсіско правити Службу Божу. В такий то спосіб постала „Українська Католицька Місійна Станиця" в Сан Франсіско, Каліфорнія.

Такий стан тривав шість років. За той час, через брак сталого душпастиря, деякі наші родини індиферентні, а деякі перейшли до різних сект. — В червні цього року, рішенням Архиєпископського Ординаріяту у Філадельфії, створено в Сан Франсіско самостійне Українське Католицьке Душпастирство. З волі Архиєпископа Кир Константина Богачевського першим сталим душпастирем Церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Сан Франсіско, Каліфорнія, став о. Андрій Микита.

Протягом шістьох років Службу Божу відправляли в японській місійній станиці. За кождоразове уживання церкви платили рент. Те саме за уживання приміщення на парохіяльні приприємства чи навчання релігії. Раз в місяць це ще було можливе. Тепер, з приходом сталого душпастиря, ситуація погіршилася для обидвох сторін. Відправлювання Служби Божої в нашім обряді кождої неділі і свята почало справляти труднощі місійній станиці в виконуванні її душпастирських обов'язків. Рівнож для душпастирства брак своєї каплиці спричинює моральну і матеріяльну шкоду.

Отже треба було якнайскорше шукати власного приміщення. Вже в перші дні, по приїзді сталого душпастиря, в українській католицькій громаді в Сан Франсіско, і околиці повстав рух немов в муравлищі. В той час припали двом парохіянам вакації, а саме п. Ярославові Влищак та п. Юлієві Чато. Вони обидва посвятили час своїх двотижневих вакацій і свої авта у послуги щойно прибувшому душпастиреві. При їхній допомозі о. Андрій Микита мав змогу відвідати всі українські католицькі родини, яких адреси було можливо одержати. Рівночасно велись пошукування за власним приміщенням.

Двадцять родин заявило свою згоду нести всяку жертву, щоб лише була власна церква та господарство з своїм рідним обрядом. Те маленьке стадо, тих двадцять родин, маючи сталого душпастиря, стали ще пильніше працювати на славу Божу. Всі по більшій чи меншій мірі допомагають морально і матеріяльно в творенні нової української католицької твердині в місті найбільш висунення на захід.

По двох місяцях тяжких зусиль українська католицька парохія Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії в Сан Франсіско закупила дім, в якім буде приміщена каплиця, помешкання для душпастиря, та приміщення на навчання релігії та української мови.

В перших роках християнства, єрусалимська християнська громада знайшлася в матеріяльній потребі, тоді другі християнські громади поспішили їй з допомогою. Так само заряд парохії в Сан Франсіско звернувся за допомогою до всіх українських католицьких парохій, до українських відпоручниць і поодиноких осіб, яких адреси були знані, бо таке мале число вірних не було в силі покрити великих коштів купна.

Відгук на наше прохання на жаль не був великий, та українська католицька парохія в Сан Франсіско вдячна і за те. Всі жертви нам дуже цінні й за всі ті жертви ще раз сердечно дякуємо, молити будемо Милосердного Бога за благословення для всіх Жертводавців. Однак найбільш цінною жертвою є жертва Товариства Пресвятого Імени при парохії св. Йосифа в Шікаго, Ілл. ($100), тому, що та парохія сама ще не має власного приміщення. Парохія св. Йосифа в Шікаго відзначала дня 18 серпня цього року однорічні свого існування.

Всім ще раз щиро дякуємо та бажаємо Божого благословення.

Душпастир і парафіяни

Церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Сан Франсіско, Каліфорнія.

Ню Йорк, Н. Й.

Українки приготовляються до участи в Міжнародній Виставі.

Коли хто переглядав докладно нашу пресу з кінця серпня і початку вересня, то неможливо, щоб не кинувся йому в очі факт, що серед оголошень про з'їзди різних організацій, було мало оголошень про жіночі імпрези. Щоб справді не виглядало, що наше жіноцтво зовсім заспало, цілу дорогою ділимось з нашим громадянством відрадною вісткою про нашу участь в Красній жіночій виставці в Ню Йорку. Злишним було б писати обширніше про загальну виставку, в якій беруть участь різні національні групи, ми зупинимось лише на участі нашого жіноцтва, зорганізованого в Союзі Українок Америки. В цій виставці наше жіноцтво бере участь постійно від 1952 року. Виставка, як вже було проголошено в пресі, триватиме цілий перший тиждень в листопаді. Кожного року наша виставка відбувалася під якоюсь назвою, цього року наш відділ буде „Українська жінка з хлібом доби". Різні комісії вже вибрані і розпочали працю. Мистецьку ділянку опрацьовує дуже дбайливо пані Мирослава Гординська, яка працює на цій самій ділянці вже п'ятий рік. Завдяки її наші кіоски улаштовано естетично і дбайливо. На цей раз пані Мирослава поробила вже заходи, щоб дістати експонати від приватних осіб. Як звичайно, щорку наш комітет видає програмову книжечку. Над її виданням інтенсивно працює комісія пропаганди під головством п-ні Марії Стефанів. Наш журнал дасть матеріял про Гуцульщину. Будуть деякі додатки з Гуцульщини, та побажання організацій, бизнесменів і приватних осіб.

В суботу, як щорку, відбудеться і крайова програма, приготуванням якої занимається пані Марія Головей. Минулими роками ми були обмежили показ і продаж нашого печива, а цього року комітет рішив подбати про цю ділянку. Кожного дня в нашім кіоску будуть продавати різне печиво, пиріжки, сирники тощо. Під час виставки перед нашою програмою відбудеться репрезентативне прийняття представників центральних і місцевих організацій, представників преси та чільних громадян. Цю ділянку віддано у вмілі руки Марії Макарушки, яка очолює господарську комісію. Головою комітету є пані Катерина Пелешок, яка і попередніми роками занимала той пост в Виставковім Комітеті. Як знаємо з попередніх років, наша виставка потребує фінансів і тому комітет мусить подбати за здалегідь про них. Ті фінанси ми звичайно дістаємо з оголошень чи побажань в журналі, а також з продажу квитків вступу. Тому наш Комітет СУА, має до нашого громадянства одне прохання: допоможіть нам фінансово закупленням квитків в наших крамницях, бо коли хтось купує їх при касі, наш комітет з цього користи не має. Віримо, що наше громадянство міста Ню Йорку візьме масову участь в виставці, чим дасть доказ, що розуміє і цінить пропаганду українського мистецтва.

За проп. преси:

Марія Демидчук.

● Томас Левассер сів собі „відпочити" в вестибюлі готелю в Шікаго і заснув. Поліцист, який саме в той час увійшов до вестибюлю, побачив, що з кишені сплячого чоловіка стирчить револьвер, і заарештував його. Виявилося, що Левассер — бандит, якого довший час розшукувала поліція.

У підписі під світлиною української оперової співачки Іри Маланюк в ч. 178 з 17 вересня ц. р. помилково сказано „в опері Розенкавалір Моцарта". Має бути: Ріхарда Штравса. До речі, ця насправді оперета була вперше виставлена у Дрездені 1911 р.

Читайте щоденник „Свободу"

РЯТУЙМО СКАРБИ НАРОДНОЇ ПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТИ!

Багаті скарби українських народних пісень, на які можемо бути дійсно горді, ще досі, як слід, не використані, бо не зібрані і не видані друком, а тим самим недоступні для ширшого загалу дослідників-етнографів, чи музиків. Давніші збірники народних пісень М. Лисенка, А. Коціпінського, К. Квітки, чи науково опрацьовані мелодії в Етнографічних Збірниках Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові (Ф. Колесса, О. Роздольський, С. Людкевич й інші) є нині бібліографічними рідкостями і тому недоступні широким масам учених, головно чужинців. З другого боку народні пісні не вічні, й вони вимирають, а особливо, а ще в таких часах, як теперішнє сторіччя з війнами і воєнними та повоєнними лихоліттями. Не сприяє життю пісень і совєтська дійсність, де старі пісні забуваються, бо немає кому їх співати, а теперішня влада пропагує новий стиль пісенної творчости — совєтський. І саме така наша багата скарбниця пісенної творчости біднє, чудові перли її затрачуються без воротя. Ще час рятувати ці скарби, але час останній, бо буде запізно, якщо не поспішимо.

Європі д-р А. Фіголь, який об'їздить тепер скупчення української імміграції в ЗДА, повідомив, що відомий наш учений - музика д-р З. Лисько у Мюнхені, зібрав і науково опрацював понад 7,000 українських народних мелодій. Ця праця жде видавця. Наукове Т-во ім. Шевченка у Франції бореться з фінансовими труднощами, щоб закінчити започатковане велике діло видання української Енциклопедії, і воно не має змоги братися до видання названої праці д-ра Лиська. Треба нам якогось добродія, який, розуміючи вартість цього епохального твору, допоміг би видати його друком. Приблизно потрібна сума дол. 20,000, щоб видати цю працю (три томи). Це не є „бизнес" і вложені гроші не скоро вернуться, але це є справа нашого національного „бизнесу", нашого престижу, показати культурному світові наші духові надбання, які викличуть в наукових кругах чужинців куди більше враження, чим великі пропагандивні статті і гасла. Я певний, що серед наших людей знайдеться якийсь меценат, який, розуміючи вагу справи, допоможе продістатися 7,000 українських народних пісень у широкий світ і цим залишить по собі тривалий пам'ятник, тривкіший від каменя і криці!

Представник Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в Осип Залеський.

Відбулися річні конвенції американських і канадійських славістів

Українець вибраний віце-президентом американського наукового товариства

Річні конвенції американських наукових товариств, в тому Асоціяції Модерних Мов, Американської Асоціяції Славістів — ААТСЕЕЛ, Американського Назвознавчого Т-ва й ін., відбулися в днях 9, 10 й 11-го вересня 1957, в Медісоні, Віск., у приміщеннях Медісонського університету.

З українських науковців у працях з'їзду взяли участь: проф. М. Палій, Белой Каледж, мгр. Ол. Малицький, Синсинаті університет, проф. Яр. Рудницький, Манітобський університет. Останній в участь у праці бібліографічної комісії МЛА.

На зборах Американського Назвознавчого Т-ва в дні 10 вересня обрано проф. Яр. Рудницького віце-президентом АНТ на 1957-58 рік. Президентом АНТ стала проф. М. Браянт із Бруклинського Каледжу, і секретарем проф. Ф. Крамер з Рено, Невада. Жива колись українська секція ААТСЕЕЛ не виявила цього року ніякої діяльности. Заповіджені доповіді проф. В. Кисілевського з Оттави й д-ра І. Сидорука з Шікаго не відбулися через неявку й прилюдність прелегентів.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

УВАГА! Якраз на 165-річчя переселення чорноморців з Дністра на Кубань
ВИЙШОВ З ДРУКУ
історичний роман ВАСИЛЯ ЧАПЛЕНКА
„ЧОРНОМОРЦІ АБО КОШОВИЙ ХАРКО З УСІМ ТОВАРИСТВОМ"
цілість в одному томі.
(Перероблена 1-ша половина і вперше опублікована 2-га).

Це єдиний український історичний роман, написаний на еміґрації, після другої світової війни, написаний на підставі історичних матеріялів, вивезених з Кубанщини, з цікавою фабулою, з образами тодішніх діячів, з картинами козацького побуту, з боротьбою козаків за свої права, з описами воєнних подій, степової природи, моря тощо.

Ціна — 3 доляри.

Належність просимо висилати ЧЕКОМ або ПОШТОВИМ ПЕРЕКАЗОМ.
Замовляти:
"SVOBODA"
P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J.

АМЕРИКАНСЬКІ КОНГРЕСМЕНИ ЇДУТЬ ДО ІТАЛІЇ

Шістьох конґресменів з Ню Йорку, Ню Джерзі і Коннектикат із своїми родинами перед від'їздом літаком до Італії, де вони мають оглянути аеронавтичні й атомові осередки.

Короткі Вістки

● У Кореї в останньому році 234 американські вояки поженилися з корейками. Цього року до 1 жовтня число таких мішаних подруж дійшло вже до 250. Американці пояснюють це лагідною вдачею корейських жінок, які полонять американських вояків строгим розумінням жіночої вірности та відданости обов'язкам дружини. Корейки, мовляв, не розуміють західньої культури, але швидко схоплюють всі її прикмети.

● У Гамбурґу, в Німеччині, відкрито першу обов'язкову школу плавання для дітей від 1-го до 5-ти років. Для цієї цілі постала фундація, яка за 125.000 долярів має збудувати величезний басейн для шкільних цілей. У Німеччині щороку топиться коло 300 дітей нижче 5 років і уряд хоче боротися з цим нещастям, примусово навчаючи маленьких дітей плавати.

● Сандра Феррі Рокфеллер, донька одного з найбагатших людей і найбільших меценатів у світі, Джана Д. Рокфеллера, пішки із наплечником мандрує по Англії, харчуючись і ночуючи по найдешевших харчівнях і готелях. Коли її пізнали і спитали про причину такої мандрівки, вона пояснила її знудженням „одностійністю життя багатих дівчат".

Губернатор Найт називає Новленда „ненадійним" кандидатом на губернатора або президента

Овкленд, Каліфорнія. — Республіканський губернатор Каліфорнії Ґудвін Дж. Найт промовляв на конвенції Стейтової Федерації праці і заявив, що „задирлива людина в міжнародних і внутрішніх проблемах не є надійним кандидатом на виконне становище в федеральному уряді ані на становище губернатора Каліфорнії". Губернатор Найт не назвав прізвища сенатора Новленда, але це ясно, що він мав його на думці, бо Новленд думає кандидувати на губернатора Каліфорнії в 1958 році, а в 1960 році хотів би кандидувати на президента ЗДА. Губернатор Найт виступив проти сен. Новленда і за його становище в робітничих справах. Недавно сенатор Новленд заявив, що внесе законопроєкт, якщо стане губернатором, щоб не було примусу для робітників належати до професійних організацій. Губернатор Найт займає в цій справі протилежне становище. Найт сказав, що не мусить подавати прізвища, бо всі, які читають часописи, знають, до кого відносяться його слова.

Канадійська місія шукає в Европі ринку, щоб продати більйон бушлів пшениці

Оттава. — Консервативний канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер вислав окрему місію до Европи, яка має знайти ринок, де можна б продати один більйон бушлів пшениці, яка творить харчову надвишку тієї країни. Місію очолює міністер торгівлі Ґордон Черчилл, а її членами є асистент головного комісара для справ пшениці — В. С. МекНемара, комісар Вільям Ріддел і головний торговельний директор В. Дж. Брукінґ. Не є відомо, чи ця торговельна місія має повновласті запроєктувати продаж канадійської пшениці по нижчих цінах від тих, які панують на світовому ринку. Прем'єр вислав цю місію несподівано, бо надвишка пшениці — це найтрудніша проблема нового консервативного уряду під проводом Діфенбейкера. Місія відвідає Лондон, Гаґу, Роттердам, Антверпію і Париж і буде переконувати торговельні кола в тих країнах, щоб купували канадійську пшеницю. Міністер торгівлі Черчилл заявив перед відлетом до Европи: „Наша ціль — це відзискати для нас справедливу участь в світовій торгівлі пшеницею й мукою. Рахуємо, що Европа закупить більшу кількість нашої пшениці".

Департамент здоров'я твердить, що фонд соціяльного забезпечення збалянсовано

Вашинґтон. — Представник департаменту здоров'я, виховання і добродійности заявив, що фонд соціяльного забезпечення, з якого виплачується старечі пенсії, є так зорганізований, щоб бути самовистачальним і збалянсованим не тільки тепер, але і в майбутніх роках. Цю заяву складено після того, як містоголова Крайового Товариства Забезпеченевих Аґентів Алберт С. Адамс твердив, що фонд соціяльного забезпечення в майбутньому буде мати дефіцит 300 більйонів долярів. Адамс сказав, що тепер фонд соціяльного забезпечення становить 23 більйони долярів, але зобов'язання його, які нагромаджуються, виноситимуть 323 більйони долярів, і тому прийде час, коли фонд не зможе виплачувати старечих пенсій. Але представник департаменту здоров'я, який опікується пенсійним фондом, заявив, що той фонд зорганізований на такій системі, що він зможе виплачувати старечі пенсії і в майбутньому. До фонду впливають постійно гроші з чергових вкладок від працедавців і затруднених, які мають пропорційно збільшуватися в найближчих роках. Приносять прибутки і ті гроші, які вкладено в інвестиції або позичено на відсотки.

Голляндська королева закликає до ощадности

Гааґа. — Голляндська королева Юліяна, відкривши в минулий вівторок нову сесію парляменту, звернулась до 11 мільйонів голляндців з наполегливим закликом до ощадности однаково в приватному, як державному житті. Королева заявила, що Голляндія жила „понад стан" і тому треба буде гостріших господарських заходів, аніж їх уряд стосував до цього часу. Конкретно, буде підвищений податок від продажу авт і мотоциклів, телевізорів та цигарок. Будуть скасовані полегші, що ними досі користувались підприємства: ці полегші зроблено раніше для торгівлі й промислу, щоб підбадьорити більшу участь приватного капіталу в господарському житті, але ці надії показались марними. Уряд заповів теж, що переводитиме гостру контролю платень і ринкових цін.

• РОЗШУКИ •

Пошукую ЯРОСЛАВА КОПАЧА, який працював, як кравець в м. Ґрац і Лібенав в Австрії. В 1948 р. виїхав до Канади, а тепер має перебувати у нюйоркському стейті. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситися на адресу: Stephen KLISZCZ, 316 Harrison Street, Elmira Heights, New York

Пошукую СТЕПАНА ВАЛІШОК, останньо був в Англії. Маю вістку від родини. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу: DMYTRO OSZCZUDLAK, 20117 Anglin St., Detroit 34, Mich.
Заграничні часописи прошу передрукувати

Анна Івасик (Шумелда) пошукує о. ІВАНА ШУМЕЛДУ. Проситься писати на адресу: ANNA IWASYK, 6021 Carnege Ave., ST. JOSEPH, MO.
Заграничні часописи проситься передрукувати.

• НОТИ — МУЗИКА •
„ЛИСТОПАД"
для чоловічого хору з барит. сольом і фортеп.
слова Р. Купчинського, музика О. Залеського.
Ціна: 80 цнт.
Замовляти: "SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 3935. Нова умова.

INSIDE AGAIN, MR. DEWEY SPOKE AUTHORITATIVELY. "I WANT TWO THIRTY-FOOT KHAYA TIMBERS, FROM EACH OF YOU, RAFTED AND DELIVERED AT PORT GENTIL -- IN TWO WEEKS!"

"GOOD! BUT DON'T COUNT ON M'SIEU HALL," SNEERED HENRI. "HE MAY GET DELUSIONS AGAIN!"

"COME ON, BILL," SAID THE APE-MAN FIRMLY. "WE'VE WORK TO DO!"

Увійшовши знову в кімнату, містер Дюї авторитетно промовив: — Я замовляю в кожного з вас по два бальки з халового дерева на 30 стіп завдовжки; сплавити і доставити до порту Дженоіл — за два тижні.

—Добре! Але не розраховуйте на месьє Голла, — глузливо промовив Генрі. — Він знову може мати ілюзії.

— Ходіть, Билле, — сказала мавполюдина. — Маємо багато роботи!